A°. 1842. N°. 147.

LEYDSCHE COURANT.

MAANDAG, 12 DECEMBER.

NEDERLANDEN.

LEYDEN, 11den December.

Zijne Majesteit heeft den Heer Mr. D. TIBOEL SIEGENBEEK, Ridder der Militaire Willems-Orde, oudsten Kapitein bij de dienstdoende Schutterij alhier, den titulairen rang van Majoor verleend.

— In vorige jaren had de fatsoenlijke klasse onzer Stadgenooten menigmaal het genoegen de Tooneelisten van den Franschen Schouwburg van 's Gravenhage alhier op het tooneel te zien verschijnen, doch sedert geruimen tijd heeft de Fransche troep uit 's Gravenhage hier niet gespeeld. Wij mogen het dus als eene wenschelijke vergoeding rekenen, dat de Directie van den Franschen Schouwburg te Amsterdam het voornemen heeft te kennen gegeven, om geregeld gedurende het winter-saizoen in onze Stad representatiën te geven, zoo ten minste onze Stadgenooten door hun bezoek toonen, dezelve te wenschen, waaraan wij voorzeker niet kunnen twijfelen, zoowel omdat door de Ingezetenen geen druk gebruik van den Hollandschen Schouwburg gemaakt wordt, alsook omdat het personeel van de Fransche troep van Amsterdam zoo goed is zaamgesteld, dat dezelve gewis aan de toeschouwers belang zal inboezemen.

— De *Staats-Courant* van gisteren bevat het volgend Koninglijk besluit van 6 dezer, gecontrasigneerd door den Minister van Koloniën, *J. C. Baud:*

WIJ WILLEM II, ENZ.

Gelet op Ons besluit van den 18 Julij jl., N°. 27, houdende, dat de Koninglijke Akademie te Delft ook zal worden dienstbaar gemaakt aan de opleiding van burgerlijke ambtenaren voor Nederlandsch Indië;

Willende overgaan, om, in verband daarmede, ten aanzien der benoeming en rangschikking van de Oost-Indische ambtenaren, doelmatige regelen vast te stellen;

Gezien Ons besluit van den 20 October jl., N°. 55, handelende over de inrigting der Koninglijke Akademie te Delft;

Gezien de rapporten van Onzen Minister van Koloniën, dd. 9 en 19 November jl., N°. 15 en 18, en den 5den dezer, N°. 14;

Herzien het Koninglijk besluit van den 4 Maart 1825, N°. 119;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch Indië zijn verdeeld in drie klassen:

De *eerste* klasse bestaat uit degenen, welke aan een van 's Rijks Hoogescholen den graad van Doctor in de Regten hebben verkregen, en daar te boven, bij de Koninglijke Akademie te Delft een voldoend examen hebben afgelegd in de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch Indië.

De *tweede* klasse bestaat uit die, welke den graad van Doctor in de Regten niet bezittende, bij de Akademie te Delft zullen hebben afgelegd een voldoend examen in de onderscheidene vakken van kennis en wetenschap, welke bij die Akademie worden onderwezen aan hen, die zich voor de burgerlijke dienst in Indië bestemmen.

De *derde* klasse bestaat uit degenen, welke, hoezeer algemeene geschikt, [illegible] de bijzondere vereischten missen, voor de twee eerste klassen bepaald.

Art. 2. De ambtenaren der *derde* klasse kunnen later worden opgenomen in de *tweede*, wanneer zij het voor deze laatste gestelde examen, op de daarvoor bepaalde wijze, zullen hebben afgelegd.

Art. 3. Alle ambten in Nederlandsch Indië zijn toegankelijk voor de ambtenaren der *eerste* klasse; die der *tweede* klasse zijn benoembaar in alle ambten, in welke niet gevorderd wordt het bezit van den graad van Doctor in de Regten.

Art. 4. Wij behouden Ons voor, om, na ruggespraak met Onzen Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië, te bepalen, of en zoo ja, welke grenzen aan de verkiesbaarheid der ambtenaren van de *derde* klasse behooren te worden gesteld, voor zooveel betreft de ambten, tot welker behoorlijke waarneming de kennis van de talen, instellingen en gewoonten der inlandsche bevolking een voornaam vereischte is.

Inmiddels wordt als algemeen beginsel aangenomen, dat bij al zulke benoemingen de ambtenaren der *twee eerste klassen*, zooveel doenlijk, zullen genieten de voorkeur.

Art. 5. Bij alle verzoekschriften, strekkende om tot ambtenaar in Nederlandsch Indië te worden benoemd, zal moeten worden overgelegd:

a. Het bewijs van den ouderdom des adressanten, met opgave of hij gehuwd of ongehuwd is;

b. Het bewijs, dat hij voldaan heeft aan de bepalingen, omtrent de Nationale Militie;

c. Eene door den Provincialen Gouverneur gestaafde verklaring van het Stedelijke Bestuur, zoo van de gemeente, alwaar de adressant zich gewoonlijk heeft opgehouden, als van die alwaar hij gedurende de laatste twaalf maanden gewoond heeft, dat hij is van een onbesproken zedelijk gedrag;

d. Zoo de adressant eenig beroep uitgeoefend of eenig ambt bekleed heeft, een getuigschrift van bevoegde personen, dat hij zich daarin behoorlijk gekweten heeft van zijne verpligtingen;

e. Wanneer het verzoek strekt, om te worden benoemd tot ambtenaar der *eerste* klasse, het bewijs, dat de verzoeker is doctor in de regten, mitsgaders een, door de Koninglijke Academie te Delft afgegeven diploma voor de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch Indië;

f. Wanneer het verzoek strekt om te worden benoemd tot ambtenaar der *tweede* klasse, een te Delft afgegeven diploma, op den voet van art. 14 van Ons besluit van 20 October jl. n°. 55.

g. Wanneer het verzoek strekt om te worden benoemd tot ambtenaar der *derde* klasse, het bewijs dat de verzoeker het lager en middelbaar onderwijs met lof heeft doorgeloopen.

Art. 6. In het algemeen zullen geene andere personen als ambtenaren voor Nederlandsch Indië worden benoemd, dan jongen en ongehuwden, die hunne loopbaan als ambtenaar in Nederlandsch Indië aanvangen.

Art. 7. Aan de benoeming tot ambtenaar voor Nederlandsch Indië zijn hier te lande geene geldelijke voordeelen verbonden, zullende de benoemden zich, op eigen kosten, naar Batavia moeten begeven, zich daartoe inschepende binnen de zes maanden na hunne benoeming. Bij een langer verwijl wordt de benoeming beschouwd als ingetrokken.

Art. 8. Van den dag hunner ontscheping te Batavia zullen de alzoo door Ons benoemde ambtenaren als wachtgeld genieten: die van de *twee eerste* klassen *f* 150, en die van de *derde klasse f* 100 's maands.

Art. 9. De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië zal aan het Departement van Koloniën, ter benoeming als ambtenaren kunnen voordragen personen in Indië aanwezig en zich onderscheidende door goed gedrag en bekwaamheid, met bepaalde aanwijzing der klassen waartoe zij de vereischten bezitten. Zoo lang die personen niet door Ons als ambtenaren zijn benoemd, zullen aan hen door den Gouverneur-Generaal geene openbare betrekkingen worden opgedragen, aan welke eene bezoldiging van meer dan *f* 450 's maands verbonden is, onverminderd de verpligting van den Gouverneur-Generaal om bij die voorloopige indienststelling in acht te nemen de algemeene beginselen, waarop het tegenwoordig besluit rust, en hetgeen nader, in verband tot art. 4 van hetzelve, door Ons zal worden bepaald.

Art. 10. De Gouverneur-Generaal zal, in de maand Januarij van elk jaar, aan het Departement van Koloniën doen een algemeen verslag over de behoefte aan ambtenaren van elke der *drie* klassen. Dat verslag zal ten grondslag strekken aan de voordragt, welke Ons eenmaal in het jaar tot het doen van benoemingen zal worden aangeboden.

Art. 11. Wij blijven Ons, zonder eenige bepaling, voorbehouden de benoeming van den President van het Hooggeregtshof van Nederlandsch Indië.

Art. 12. Aan den Gouverneur-Generaal wordt de bevoegdheid gelaten, om, waar eene vereeniging van de burgelijke en militaire magten wenschelijk is, of in geval van bijzondere verdiensten, aan officieren de tijdelijke waarneming op te dragen van burgerlijke posten.

Art. 13. Het tegenwoordig besluit heeft geene achteruitwerkende kracht. Mitsdien zullen als ambtenaren der eerste of tweede klasse, al naar mate zij den graad van Doctor in de Regten al of niet bezitten, worden beschouwd:

a. alle personen, aan welke, onder de dus ver bestaan hebbende bepalingen, het radikaal van Indisch ambtenaar reeds door Ons is verleend;

b. alle personen, voor welke de Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië, voor of op den 1sten Januarij 1844, dat radikaal, op goede gronden, zal aanvragen, mits zij in Nederlandsch Indië waren aangekomen vóór den 1sten Julij 1843;

c. alle personen, thans bij het Ministerie van Koloniën op de sollicitantenlijst aangeteekend, en welke, geschikt bevonden wordende, aan Ons ter benoeming zullen worden voorgedragen, wanneer er behoefte aan Oost-Indische ambtenaren ontstaan zal.

Art. 14. Voor zoo veel de bepalingen van het tegenwoordig besluit betreft, zijn onder de benaming van ambtenaren niet begrepen:

Ingenieurs van den waterstaat, de civiele gebouwen en de mijnen; leeraren van de godsdienst; leden der natuurkundige Commissie; onderwijzers in de scholen; constructeurs op 's Lands werven; werktuigkundigen; opzieners; conducteurs; ambachtslieden, en in het algemeen alle personen, die zich voor eenig bepaald vak of beroep aan de Indische dienst hebben verbonden. — Omtrent hen zal bij voortduring worden gehandeld, hetzij volgens de deswege bestaande bepalingen, hetzij overeenkomstig de bijzondere voorwaarden, waarop zij in dienst treden.

Art. 15. Alle vroegere bepalingen omtrent het uitzenden van ambtenaren voor de burgerlijke dienst in 's Rijks Oost-Indische Bezittingen worden ingetrokken en buiten werking gesteld.

— Uit 's Gravenhage meldt men van den 9den December:

Zijne Majesteit heeft den heer *W. Storr*, Kanselier bij het Nederlandsch Gezantschap te Madrid, benoemd tot Ridder der orde van de Eiken Kroon.

— Zijne Maj. heeft den heer Mr. *H. Hoeufft*, Heer van Velsen, verheven in den Nederlandschen Adelstand, met het Praedicaat van Jonkheer.

— Zijne Maj. heeft aan de Israëlitische Gemeente te Tilburg *f* 300 verleend, tot de inrigting eener begraafplaats, en *f* 200 gegeven voor de armen aldaar.

— In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden, is aan de Kamer hulde gedaan, door den heer *Clavareau*, van het door hem uitgegeven werkje, getiteld: *Echo Limbourgeois*, en door den heer *Martini*, van de tweede verzameling van Bijlagen op het door hem uitgegeven werk, nopens de Nederlandsche wetgeving. — Plaatsing in de boekerij.

Zijn ingekomen vijf verzoekschriften, als: 1°. van ingezetenen uit Overijssel, die de Kamer verzoeken, dat zij zorg drage, dat in de vast te stellen verordeningen, nopens het stem- en kiesregt, de bepaling worde opgenomen, dat geen Burgemeester tot lid der Provinciale Staten benoemd kan worden in het kies-district, waar hij is gevestigd; 2°. van *B. Kamerlingh*, gepensioneerd officier der infanterie, thans onderwijzer, die een ontwerp tot vermindering der Staats-schuld indient; 3°. van 20 veenlieden in Zuid-Holland, die hunne belangen, ten aanzien van den accijns op den turf, ten ernstigste aan de Kamer aanbevelen; 4° en 5°. van de gemeenteraden van Neer-Itteren en Stamproy, die hunne bedenkingen voordragen tegen het bij de Kamer aanhangige tractaat tusschen Nederland en Belgie. — Verzending aan de Commissie tot de verzoekschriften.

De centrale afdeeling doet verslag op het ontwerp van wet, tot verandering van art. 12 der wet op de regterlijke organisatie.

De openbare beraadslagingen over dit ontwerp worden bepaald op Dingsdag aanstaande, des morgens ten 11 ure.

Daarna wordt de openbare zitting gescheiden en de vergadering veranderd in een committé-generaal, waarin de centrale afdeeling verslag heeft gedaan op het voorstel van den heer *Schooneveld*, tot verandering van de artt. 91 en 93 van het reglement van orde der Kamer.

Na den afloop der zitting met gesloten deuren, zijn de afdeelingen weder vergaderd, om de bijzondere bepalingen van het tractaat te onderzoeken.

— *Van den 10den.* Het heeft Zijne Maj. behaagd eene der schilderijen, welke door den heer *J. Turken*, voorstellende een tafereel uit het schildersleven, den Koning waren aangeboden, voor H. D. eigen kabinet aan te koopen.

— In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal met gesloten deuren, van gisteren, is door den heer *van Dam van Isselt* het voorstel gedaan, dat reeds in eene vorige zitting door een ander lid, den Graaf *van Rechteren*, aan de Kamer was onderworpen, doch toen werd afgestemd, om namelijk het voorstel van den heer *Schooneveld*, hetwelk eene zaak van algemeen belang betrof, in het openbaar te behandelen. Dit voorstel werd dadelijk door de heeren *van Goltstein* en *van Rechteren* ondersteund. In omvrage gebragt, werd het voorstel van den heer *van Dam* verworpen met eene meerderheid van 31 tegen 22 stemmen, zoodat dien ten gevolge de zitting met gesloten deuren werd voortgezet.

Daarna heeft de centrale afdeeling verslag gedaan op het voorstel van den heer *Schooneveld* tot wijziging der art. 91 en 93 van het reglement van orde der Kamer. Dat verslag houdt de gevoelens in, die door de leden in de afdeelingen ten aanzien van dat voorstel, nog moeten zijn ontwikkeld. — Wordt besloten, dat verslag te doen drukken. De beraadslagingen over het voorstel worden op Woensdag aanstaande bepaald.

Daarna is het committé-generaal geëindigd.

— Het algemeen verslag der centrale afdeeling, in de zitting van gisteren, uitgebragt, nopens het ontwerp van wet, bepalende de veranderingen van art. 12 der wet op de regterlijke organisatie enz. vangt aan met eene korte vermelding van hetgeen tot dat ontwerp heeft aanleiding gegeven. Vervolgens worden daarin opgenomen de verschillende gevoelens, die bij iedere overweging van dit ontwerp in de afdeelingen zijn ontwikkeld omtrent een belangrijk vraagstuk, waartoe dit wets-ontwerp aanleiding geeft, en waarvan de beantwoording van beslissenden invloed op de al of niet aanneming van hetzelve moet wezen. Even als in art. 12 der wet op de regterlijke organisatie wordt namelijk bij dit wets-ontwerp aan den Koning het regt toegekend, om de ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij den Hoogen Raad en de Provinciale Geregtshoven, na ingewonnen advies van den Hoogen Raad, in de bij de wet bepaalde gevallen van hunnen post te ontslaan. Dien ten gevolge is de vraag gerezen; of deze door de Regering herhaaldelijk voorgedragene bepaling, met de grondwet, bijzonder met art. 184 is overeen te brengen? De gevoelens hieromtrent verdeeld zijnde, zoo is voor eene ontkennende beantwoording dezer vraag aangevoerd, dat het 1ste lid van voorzegd art. 184, aan de daarbij vermelde regterlijke ambtenaren, in het belang der onafhankelijke uitoefening hunner ambtsbetrekking, en dus in het belang van het algemeen, de waarborg eener levenslange aanstelling is geschonken; dat tusschen de daar opgenoemde ambtenaren, ten aanzien van dien waarborg geenerlei onderscheid wordt gemaakt, bepaaldelijk, dat de wijze hunner aanstelling daarbij geenszins wordt in aanmerking genomen; dat bij het 3de lid van hetzelve art. de beide gevallen worden vermeld, waarin deze in het algemeen belang ingevoerde levenslange ambtsbekleeding op kan houden; te weten: *eigen verzoek* of *regterlijk* vonnis; dat in deze beperking de verschillende ambtenaren, in het 1ste lid vermeld, niet op nieuw worden opgenoemd, maar alleen de *regters*, als door eene algemeene uitdrukking alle *de vroeger vermelde regterlijke ambtenaren* en dus ook de ambtenaren van het Openbaar Ministerie, aanduidende; dat niemand toch zoude beweren, dat aan de overige regterlijke ambtenaren, in het 1ste lid met de regters volkomen gelijk gesteld, op derzelver eigen verzoek ontslag zou kunnen geweigerd worden; dat mitsdien de uitbreiding der tweede wijze van ontslag bij regterlijk vonnis ook tot deze ambtenaren, in de analogie des regts is gegrond en door de gelijkheid der beweggronden wordt geboden; dat het onderscheid, dat tusschen deze ambtenaren en de regters in de verschillende wijze hunner aanstelling gevorderd wordt, ten deze geene verschillende handelwijze kan wettigen, omdat deze onderscheiding, niet in het eerste lid opgenoemd, tegen den onmiskenbaren geest der grondwet hier geene verhindering is, om den geest der wet na te leven, en het belang van het algemeen alzoo vordert, dat aan de levenslang aangestelde ambtenaren van het Openbaar Ministerie ook niet anders dan bij vonnis ontslag worde gegeven.

Van den anderen kant is beweerd, dat het 1ste lid van art. 184 der grondwet, wel is waar, voorschrijft, dat eenige regterlijke ambtenaren, en daaronder de Procureurs-Generaal bij den Hoogen Raad en de Provinciale Geregtshoven, voor hun leven worden aangesteld, doch dat noch de woorden, noch de bedoeling van de wet medebrengen, dat die ambtenaren nimmer vóór hun overlijden uit hunne betrekking zouden kunnen worden ontslagen; dat eene aanstelling voor het leven, in eenen gezonden zin, niet anders kan worden opgevat, dan dat de ambtenaar onafzetbaar is, ten ware hij, volgens bij de wet bepaalde voorschriften, door zijne gedragingen of ook door zijnen ziels of ligchaams-toestand, ten eenemale ongeschikt mogt worden geoordeeld langer zijnen post waar te nemen; dat een tegengesteld gevoelen tot het ongerijmde zoude leiden, en ook wordt wedergesproken door de 3de alinea van art. 184, houdende, dat *regters gedurende den bepaalden tijd hunner bediening op eigen verzoek of bij regterlijk vonnis kunnen worden ontslagen*, welke bepaling onmiskenbaar mede op de leden, van den Hoogen Raad en de Provinciale Geregtshoven toepasselijk is; dat, eens vastbestaande, dat er gevallen kunnen bestaan, waarin laatstgenoemde ambtenaren, ofschoon voor hun leven aangesteld, uit hunne betrekking kunnen worden ontslagen, het zelfde ongetwijfeld mede op de Procureurs-Generaal bij den Hoogen Raad en de Provinciale Hoven toepasselijk is; dat de vraag dus alleen overblijft, of dit ontslag bij regterlijk vonnis of wel door den Koning behoort te worden uitgesproken? dat ten aanzien hiervan de grondwet wel spreekt van *regters*, maar niet van de ambtenaren van het Openbaar Ministerie; dat deze laatsten, noch volgens het gewoon spraakgebruik, noch volgens de wettelijke beteekenis, onder de algemeene uitdrukking van *regters* zijn begrepen; dat in de 3de alinea van art. 184 alzoo moet gezocht worden eene aanwijzing te beletten van de wijze, waarop een voor het leven of voor eenen bepaalden tijd aangestelde raadsheer of regter gedurende den tijd zijner bediening kan worden ontslagen; zoodat aan de wet wordt overgelaten, om, bij het stilzwijgen van de grondwet, ditzelfde ten aanzien van de voor het leven aangestelde ambtenaren van het Openbaar Ministerie te bepalen; dat, wanneer, tot weder opzeggens toe, benoemde ambtenaren ieder oogenblik, zonder eenige reden, kunnen worden ontzet, aan de voor het leven aangestelde Procureurs-Generaal bij den Hoogen Raad en de Provinciale Geregtshoven bij de grondwet de waarborg is gegeven, dat zij alleen in de gevallen bij de wet bepaald, uit hunne betrekking kunnen worden ontslagen, doch dat de beoordeeling of zulk een geval bestaat, eigenaardig toekomt aan den Koning, aan wien de *directe* aanstelling van de Procureurs-Generaal bij den Hoogen Raad en de Provinciale Geregtshoven bij de art. 172 en 180 der grondwet is toegekend; dat dit in geenen deele strijdt met art. 184 der grondwet, als alleen melding makende van regters; en dat er daarenboven geen vrees voor misbruik kan bestaan, omdat in ieder geval een Minister, die een besluit mogt onderteekenen, houdende ontzetting van eenen Procureur-Generaal, buiten de gevallen bij de wet bepaald, hiervoor verantwoordelijk zoude wezen.

Daarna wordt in het verslag overgegaan tot eene beschouwing van het wets-ontwerp, naar aanleiding van het laatste onderzoek in de afdeelingen. Daaruit blijkt, onder anderen, dat algemeen in de afdeelingen het wenschelijke erkend is, dat voor het leven aangestelde regterlijke ambtenaren wegens ongeschiktheid door ouderdom, ziekte of aanhoudende ziels- of ligchaamsgebreken, van hunnen post kunnen worden ontslagen. Eenige leden hebben intusschen gemeend, dat de zoo wel in art. 12, als in het ontwerp voorkomende uitdrukkingen: *wangedrag*, *onzedelijkheid* en *merkbare achteloosheid*, al te onbestemd zijn, weshalve die leden, eene nadere omschrijving hiervan in de wet wenschten opgenomen te zien. Andere leden vroegen, waarom in het wets-ontwerp wordt gesproken van eene *aanstelling voor het leven* of *voor eenen bepaalden tijd.* Nog blijkt uit dit laatste gedeelte van het verslag, dat het voorafgaand verhoor of oproeping van de ambtenaren voor den Hoogen Raad of door dezen benoemde Commissarissen, algemeenen bijval vond, en dat men zich algemeen kan vereenigen met de voorgeschreven behandeling der zaak met gesloten deuren, in de veronderstelling evenwel, dat hieronder niet is begrepen de uitspraak van het vonnis, welke in ieder geval, volgens art. 172 der grondwet, met opene deuren moet geschieden.

— Eergisteren, Donderdag avond, is alhier de eerste vereeniging, gedurende dit jaar, gehouden van de in deze Residentie gevestigde Hollandsche Maatschappij van Fraaije Kunsten en Wetenschappen. Het voorzitterschap werd vervuld door den heer *D. Veegens*, die de vergadering opende met eene herinnering aan het verlies, dat de Maatschappij, en bijzonder het bestuur der 's Gravenhaagsche afdeeling, geleden had, door het vroegtijdig afsterven van derzelver waardigen bestuurder, wijlen den heer Mr. *A. H. van der Kemp.* Als sprekers traden vervolgens op de heeren *E. W. van Dam van Isselt* en *C. G. Withuys*; welke heeren dichtstukken voordroegen het eerste eene episode, ontleend aan het leven van den grooten *Koen*, het ander van lateren aard. Daarna betuigde de Voorzitter zijnen dank over de voorgedragene stukken, die van het dichterlijk gevoel en vernuft der beide sprekers nieuwe blijken gaven; terwijl de Voorzitter tevens de gunstige voorteekenen schetste, waaronder deze afdeeling der Maatschappij dit jaar hare werkzaamheden heropende. Zeer aanzienlijk was de schare van toehoorders, die gewis van het belangwekkende en streelende, dat zij op dezen avond gehoord hadden, de vruchten in hart en geest met zich namen.

— Bij arrest van het Prov. Geregtshof van den 9den dezer, is *J. Tieman*, kantoorbediende en beëedigd klerk ter griffie te Rotterdam, *niet schuldig* verklaard aan valschheid in geschriften van Koophandel, door het maken van veranderingen in dezelve, en het des bewust gebruik maken van de alzoo vervalschte stukken, maar *schuldig* geoordeeld ter zake van diefstal, in het gebouw, waarin hij gewoon was te werken, en te dezer zake veroordeeld tot een half uur tentoonstelling en vijf jaren tuchthuisstraf.

— Het *Nederlandsch Nieuwsblad* berigt, dat de heer *Hallo* te 's Gravenhage eene wijze van Gaz daar te stellen, heeft uitgevonden, welk zonder vuur wordt voortgebragt en in deszelfs uitwerkselen geheel onschadelijk is. Een toestel om 40 bekken te laten branden, heeft slechts eenen omvang van eene halve el.

— In onze vorige hebben wij den hoofdinhoud medegedeeld van het 2de adres door HH. Curatoren van het Athenaeum te Franeker, aan Zijne Maj. den Koning in November ingediend: het volgende is het eerste adres, waarvan wij in de vermelding gesproken hebben, ingediend 8 April van dit jaar.

Aan den Koning

Geven met den meesten eerbied te kennen, de ondergeteekenden Curatoren van 's Rijks Athenaeum te Franeker, dat hun, bij resolutie van 10 Maart 1842 N°. 8/155, van Hun Edel Groot Achtb. Heeren Gedeputeerde Staten van Vriesland is toegezonden, ten fine van consideratiën en advies, eene missive van Zijne Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken, van 4 Januarij 1842, N°. 83, uit welk schrijven van den Minister, Curatoren voor het eerst op eene officiëele wijze kennis hebben gekregen van het voornemen des Ministers om het Athenaeum van Franeker, als Rijks-instelling, te supprimeren.

Adressanten zouden vermeenen te regt van onverschilligheid en weinig pligtgevoel te worden beschuldigd, wanneer zij niet openhartig en met gepaste vrijmoedigheid onder de aandacht van Uwe Maj. bragten, hoe diep hun het voornemen om de instelling van Hooger onderwijs aan hunne zorg en toevoorzigt aanbevolen en toevertrouwd te supprimeren, heeft getroffen; immers de beantwoording der Regering op de Processen-Verbaal van de beraadslagingen der afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over de Begrootings-wetten voor 1842 en 1843 konden zoodanig voornemen niet doen vermoeden en ook de redevoering van Zijne Exc. den Minister, bij gelegenheid van de openbare beraadslaging over het tweejarig budget, in October des voorleden jaars, moest bij ieder de overtuiging doen geboren worden, dat na het aannemen van die begrooting, het Athenaeum van Franeker aan deszelfs bestaan niet behoefde te wanhopen. Doch wat meer is, Curatoren mogten van Uwe Maj., tijdens Hoogstdeszelfs verblijf in Vriesland, de geboortegrond van Uwer Maj. Doorluchte Voorouderen, van Uwe Maj. zelve, in ronde taal de stellige en geruststellende verzekering ontvangen, dat Uwe Maj. de belangen van het Athenaeum bij voortduring in Hoogstdeszelfs bescherming zoude nemen. De, na die door Uwe Maj. gegevene verzekeringen, gedane benoemingen, zoo wel ter vervulling van de vacature ontstaan in het Collegie van Curatoren door den dood van den Hoog Wel-Geb. Heer *van Zuylen van Nijevelt*, als van eenen Hoogleeraar in de plaats van den naar Groningen vertrokken Professor *Mulder*, moesten adressanten in hunne overtuiging bevestigen, dat aan eene suppressie van het Athenaeum van Franeker, van den kant van de Regering, niet werd gedacht. En nu bevinden Curatoren zich eensklaps in de droevige noodzakelijkheid, ten gevolge van des Ministers van Binnenlandsche Zaken hierboven aangehaald schrijven, tot den Troon van Uwe Maj. te naderen, om van Hoogstdenzelven, zoo zij vertrouwen op goede gronden, af te smeeken het behoud van eene Instelling van Hooger Onderwijs, wier bestaan zoo geheel onverwacht wordt bedreigd.

Kenmerkte het besluit van Augustus 1815, waarbij het Athenaeum van Franeker werd opgerigt, de wijsheid van de Regering, welke zoo veel mogelijk herstellen wilde, wat de heerschappij der Franschen hier had vernield, suppliänten meenen gerust te mogen veronderstellen dat, zoo men niet door den treurigen toestand van 's Lands geldmiddelen ware belet geworden, dezelfde Regering de vroegere Akademie van Franeker wederom tot het aanzijn zoude hebben teruggeroepen. Immers zoo er eene stad in ons Vaderland geschikt zijn moge voor de stille letteroefeningen, dan is het Franeker; niets is daar, hetwelk tot uitspattende vermaken kan uitlokken: de jongeling wordt niet afgetrokken door het vergif eener overspannene weelde. Daarbij is het materieel, hoewel in sommige opzigten beperkt, althans wat de bibliotheek betreft, uitnemend gekozen; — alles niet door noodeloozen omslag en veelheid verwarrende.

Het is dan ook geen wonder, Sire! dat zich te Franeker in de laatste jaren voortreffelijke jongelingen hebben gevormd, die tot sieraad van onze Akademiën mogten verstrekken, en nu reeds hoogst belangrijke betrekkingen in de maatschappij bekleeden.

Niet alleen echter mag het Athenaeum beschouwd worden als eene geschikte kweekschool voor jongelingen, die naderhand tot roem van de Akademiën en der Maatschappij verstrekken, maar evenzeer van hoogst bekwame Leeraren. Wie denkt hier niet, Sire! aan den roem van ons Vaderland; eenen *Hamaker*, eenen *de Wal*, en onder de nog levenden, aan eenen *van Hengel*, *Groenewoud*, *Juynbol*, *Philipse*, *Mulder*, *Muurling*, *Ermerins*, die ongetwijfeld juist te Franeker geworden zijn, wat zij heden zijn.

En wanneer Adressanten in den verleden tijd terug treden, kunnen zij gerust verklaren, immers de Geschiedenis spreekt hier zeer duidelijk, dat vooral uit Franeker de ontwikkeling van het licht is voortgekomen. Toen nog alles in eene duistere scholastiek bedolven lag, werd die duisternis het eerst verbroken door den wijzen *Vitringa*, wiens voetspoor door eenen *Venema* is gedrukt geworden, en die ongetwijfeld de voornaamste zijn geweest, welke aan de Godgeleerdheid licht en kracht op het dagelijks leven hebben bijgezet, en die den roem der Friesche geleerdheid, zelfs tot in het verafgelegen Hongarijen, hebben verspreid, derwijze, dat vele Hongaarsche Leeraren hunne leerstoelen en het Vaderland verlieten, om te Franeker zich met de wijsheid van *Venema* als Godgeleerde, maar vooral als Kerkelijk geschiedkundige, te laven.

Zullen Adressanten hier nog de namen noemen van eenen *Munger*, eenen *van Voorst*, eenen *Regenbogen*, den man, die als schrijver over de kruistogten gerust naast eenen *Heeren* gezet mag worden? Bij het noemen van die namen moet men erkennen, Sire! dat hetgeen in ons Vaderland aanspraak maakt op *echt* liberalen zin, uit Franeker zijnen oorsprong heeft.

Zoo Suppliänten verder hunne aandacht vestigen op de Oude Letterkunde, dan steekt Franeker tevens uit boven alle andere inrigtingen van openbaar onderwijs. Franeker heeft eenen *Lambertus Bos*, eenen *Tiberius Hemsterhuis*, eenen *Valkenaer*, eenen *Schröder*, eenen *Wassenburg* en *Botsma* voortgebragt, mannen waarvan, vooral de eerstgenoemden, als sterren van de eerste grootte in de Letterkundige wereld te schatten zijn. Immers Sire! zij hebben het mogelijk gemaakt de oude Letterkunde in den waren zin, met verstand ter ontwikkeling van den mensch te beoefenen.

Franeker heeft eenen *Huber*, eenen *Noodt*, eenen *Heineccius* en de *Voorda's* opgeleverd, mannen, welke door hunne groote regtsgeleerde kennis en onmiddellijk *en* door hunne leerlingen den heilzaamsten invloed hebben uitgeoefend op de ontwikkeling der Friesche regtsgeleerdheid, zoodat de roem van het oude Friesche Hof zich, tot den dag van heden, bij al de ontwikkeling der wetenschappen heeft staande gehouden. En in de geneeskunde hebben

Petrus Camper en *Mulder* Franeker eer alom in Europa opgehouden, dat het onnoodig zijn zal, daarvan zelfs met een woord te gewagen.

Veel meer zouden Adressanten kunnen noemen, doch het zij genoeg: suppl. vinden zich echter gedrongen hier op te merken, dat onder eenen *Willem Lodewijk*, Voorvader van Uwe Maj. in de *regte lijn*, in het midden van den krijg, toen de Spanjaarden in Friesland stroopten, de Akademie van Franeker is gesticht (volgens *Winsemius* op het jaar 1585), dat Vorsten uit dat zelfde huis van *Nassau*, wier wieg en bakermat in Friesland stond, de Akademie van Franeker steeds hoog geschat en begunstigd hebben, men denke hier aan eenen *Willem Frederik*; *twee* van hen, Sire! hebben mede daar hunne bekwaamheden opgedaan en, ofschoon Vorsten, zich niet geschaamd hebben aan de voeten der Leeraren te zitten. Wie herinnert zich ook niet met welk een ijver en welwillendheid de beminde Prinsen *Hendrik Casimir*, *Johan Willem Friso*, *Willem Karel Hendrik Friso* en *Willem V*, als Curatores Magnificentissimi et Honorarii, steeds de belangen van de Akademie van Franeker hebben behartigd.

Dankbaar, Sire! bleef dit steeds bij velen te Franeker in gedachtenis, zoo dat men te midden van de Fransche heerschappij, kort voor het noodlottig opheffen der Akademie door den geweldenaar *Napoleon*, aldaar nog eene redevoering van den Hoogleeraar *Regenbogen* hoorde uitspreken tot lof van *Marnix*, den vriend van den man, dien niemand zonder eerbied noemt, den Eersten *Willem*, bij welke gelegenheid men zelfs het zoo geliefde, doch toen verguisde *Wilhelmuslied* deed hooren.

Deze geest, Sire! heeft zeker veel bijgedragen om het verlangen naar het Huis van Oranje in Vriesland levendig te houden, gelijk dan ook de Friezen nimmer de laatsten zijn geweest, wanneer het de handhaving gold der regten van het regerend Stamhuis, waaraan het zich door zoo vele aangename herinneringen verbonden gevoelt.

Zal dan nu Uwe Maj. eene inrigting vernietigen, die zooveel nut gesticht, zulke heerlijke vruchten voor het Vaderland gedragen heeft; eene inrigting den *oogappel der Friezen!* — Adressanten huiveren op het denkbeeld dat daardoor de liefde, welke de Friezen Uwe Maj. toedragen, zoude kunnen verminderen en aanleiding tot ontevredenheid zoude kunnen gegeven worden voor hatren, welke dat niet verdienen, van Friezen, die zeker niet onder de minst getrouwen van Uwer Majesteits onderdanen moeten geschat worden. Zou Uwe Majesteit eene inrigting vernietigen, waarin zoo vele Vorsten uit het Doorluchtige Huis van Nassau zooveel belang gesteld hebben, en dat in een land waar uwer Majs. Voorouders gewoond hebben en opgevoed zijn? eene inrigting, wier vernietiging aanvankelijk weinig of geene bezuiniging voor het Rijk kan opleveren; immers het personeel der gesupprimeerde inrigting zoude elders geplaatst of van een behoorlijk pensioen voorzien moeten worden, die derhalve, voor het oogenblik weinig of geen, vervolgens luttel geldelijk voordeel, maar *stellig de vernietiging* eener beroemde stad in Vriesland zal ten gevolge hebben, en wanneer Adressanten zich in hun geheugen terugroepen dat tijdvak onzer geschiedenis, waarin de Nederlandsche Hoogescholen gesticht werden, en zich herinneren hoe weinig gunstig de toenmalige omstandigheden voor dergelijke ondernemingen konden geacht worden te zijn, dan vragen zij, of in de omstandigheden van het tegenwoordig oogenblik, vergeleken met die vroegere, eene drangrede kan worden gevonden, waarmede men, voor de ingezetenen, die prijs op het Athenaeum van Franeker stellen, zouden kunnen regtvaardigen, dat men thans tot de slooping van hetzelve overging.

Neen, Adressanten verwachten het niet. — Uwe Maj. stelt daartoe te veel belang in het behoud der liefde van wezenlijk getrouwe onderdanen, die alles veil hebben voor Uwe Majesteit en zich het uiterste zouden getroosten.

Uit liefde derhalve tot Uwe Maj. bidden de ondergeteekenden nederig om het behoud van Franekers Athenaeum, zij bidden het, zij durven het vrijmoedig zeggen, in den naam en in het belang van het Friesche Volk, dat van de vroegste tijden af aan zijne jongelingen in deszelfs midden wenschte onderwezen en gevormd te zien, en dat nu nog wenscht, voor zoo ver het geschieden kan.

— Te Zierikzee is den 9den met goed gevolg van stapel geloopen het fraaije gekoperde barkschip *Elisabeth en Johanna*. Dit is het zesde schip, dat binnen den tijd van 2½ jaar van de beide werven dier stad van stapel geloopen is, allen bestemd voor de vaart op de Oost-Indiën.

SPANJE.

Een blad van Marseille meldt uit Barcelona van den 1sten dezer, dat den vorigen dag steeds tusschen de stad en *Espartero* onderhandeld was. De voorwaarden, waarop dezelve den Regent zou binnen laten, waren: verwijdering van *Zurbano* en *van Halen*, verandering van garnizoen, handhaving van de tegenwoordige organisatie der nationale garde en afschaffing der conscriptie. *Espartero* evenwel zou van geene voorwaarden hebben willen hooren, maar eene onvoorwaardelijke overgaaf geëischt hebben, en daarenboven aan de stad hebben opgelegd een losprijs van 10,000,000 realen, binnen 10 dagen te betalen, de herstelling der citadel op koste van de stad, en het onderhoud van een garnizoen van 12,000 man, gedurende 3 jaren.

— Berigten uit Barcelona van den 2den melden, dat *Espartero*, na alle verdere onderhandeling te hebben afgeslagen, als ultimatum bepaald had, dat, indien de stad zich den 3den des morgens om 10 ure niet had overgegeven, het bombardement beginnen zou. Nog onderscheiden deelhebbers aan den opstand hebben de stad verlaten en op Fransche schepen de vlugt genomen.

— Een brief uit Perpignan van den 4den meldt, dat het bombardement den 3den begonnen is, maar ook, dat bijna de geheele bevolking van Katalonie is opgestaan, om Barcelona te hulp te komen.

— Het Engelsch linieschip *Formidable*, hetwelk, zoo als gemeld is, vóór Barcelona gestrand was, is weder met behulp van twee stoomvaartuigen afgebragt en ter reede van Barcelona gesleept.

— Het Fransch oorlogschip *Jemappes* van 100 stukken heeft het anker voor Barcelona laten vallen.

DUITSCHLAND.

De Fransche en Engelsche Gezanten te Athene hebben in November aan de Grieksche Regering eene nota gerigt, waarin zij zich beklagen over de hooge tolregten, en tevens aantoonen, dat alle handel met Griekenland onmogelijk zou worden. De Regering heeft de zaak ter onderzoek aan eene Commissie opgedragen.

— De berigten uit Beyruth, omtrent het onlangs in Syrie voorgevallene, merken hetzelve niet op als eenen formelen opstand, doch meer als een verzet van de eene of andere partij tegen sommige afdeelingen militairen. Zoo zouden de Maronieten alleen eene afdeeling Albanezen verjaagd hebben, welke gekomen waren om de belastingen te innen, omdat zij vermoedden, dat hunne Patriarch door de soldaten zou worden opgeligt. Het verslaan van eene Turksche ruiterbende door Drusen en Maronieten, was slechts door deserteurs gepleegd, die sedert den burger-oorlog rondzwierven en van strooptogten leefden.

FRANKRIJK.

Parijs den 8 December. Het Hof is na eene afwezigheid van 7 maanden op het kasteel der Tuilerien wedergekeerd, om er een vast verblijf te houden.

— Zoo als gemeld is geworden, is thans het regtsgeding aanhangig tegen de ondernemers van den Versailler-spoorweg. Den 6den verscheen voor de regtbank een zeker heer *Albinu*, koopman te Bordeaux, door twee vrienden ondersteund, daar het regterbeen hem is moeten afgezet worden en hij nog veel aan brandwonden lijdt. Hij gaf de volgende verklaring: Ik was met mijne beide zoons en eene jonge juffer *Calas*, naar Versailles gegaan. Daar ik spoedig bij mijne zieke vrouw wenschte weder te komen, keerden wij met den eersten spoortrein terug. Wij reden zoo snel voort, dat men de boomen langs den weg niet meer onderscheiden kon. Ik had een zoo grooten angst, dat ik mij de bel[?] deed, nooit weder over eene ijzerbaan te rijden. Toen wij Bellevue voorbij reden, bekwamen wij een vreesselijken stoot, en hoorden wij een geweldig kraken. De waggon verliet de rails; ik bevond mij in een dergene, die in brand waren; ik voelde, hoe het vuur mij aangreep, mijn linkerbeen was in één oogenblik geheel gewond, terwijl mijn regter, door wrakken van den verbrijzelden waggon verpletterd, in acht stukken brak. Men heeft het mij sedert moeten afzetten. Ik verbeidde den dood. Een grootmoedig man trachtte mij te redden, en trok mij uit den wagen. Maar naauwelijks was ik gered, of ik dacht aan mijne zonen. Het scheen mij onmogelijk, zonder hen, bij mijne vrouw terug te komen. Mijne smart was grenzenloos. Spoedig echter zag ik, hoe mijn jongste zoon naast mij werd nedergelegd, want ook voor hem had zich een redder opgedaan. Maar hij was in een' afgrijzenwekkenden toestand, en zal dit zijn levenlang blijven. Hij moet schuwen zich aan iemand te vertoonen. Ik heb hem niet medegebragt om uw menschelijk gevoel niet te schokken. Mijn oudste zoon is omgekomen. Vóór zijn' dood had men ook hem uit den wagen getrokken; hij kon nog zijnen naam noemen, en uitroepen: Wat is het hard, zoo jong te sterven! Daarom treed ik als aanklager op; ik eisch zijn lijk terug om hem een grafgesteente op te rigten. Ik klaag niet tegen de spoorweg-directie, maar tegen de policie. Zoo mij geen regt geschiedt, ga ik naar den Koning: hij is vader en zal mijn gevoel begrijpen.

— In een groot deel van Frankrijk, zoowel als in Engeland, heeft in de laatst verloopen dagen zulk een zware mist plaats gehad, dat men midden op den dag op de kantoren en in de pakkelders genoodzaakt was het gazlicht te ontsteken.

PROMOTIE AAN DE LEYDSCHE HOOGESCHOOL.

Den VIII December de Heer *H. J. van Eck*, in de Wijsbegeerte en Letteren, na de verdediging zijner Dissertatie, continens: *Quaestiones Historicas de M. Vipsanio Agrippa*.

MENGELINGEN.

MALTHA.

Dit eiland met deszelfs aanhoorigheden, heeft het gemeen lot van alle eilanden der Middellandsche zee ondergaan; het is sedert de vroegste tijden beurtelings bezet geworden door de volken die belangrijke koloniën hebben gesticht. Deszelfs ligging op den weg naar het Oosten heeft altoos de aandacht der militairen zoowel als der kooplieden tot zich moeten trekken, en thans nog is het deszelfs ligging, welke er geheel de belangrijkheid van uitmaakt; het eiland zelf is niet veel meer dan eene onvruchtbare rots, welke zelfs niet genoeg oplevert om aan de eerste behoeften van deszelfs bewoners te voldoen.

Alles schijnt te doen gelooven, dat de Egyptenaren, op hunne reizen langs de Afrikaansche kusten, de haven van Maltha moeten hebben gekend; men vindt echter noch in de geschiedenis, noch in het land zelf, eenig spoor der werken, welke zij er vermoedelijk hebben achtergelaten. Hunne naburen, de Pheniciërs, zijn de eerste kolonisten, wier herinnering door de geschiedenis wordt bevestigd (1); de twee groote havens van het eiland, boden hun eene uitmuntende schuilplaats aan, en waarschijnlijk maakten zij er een hunner groote entrepôts van. Na eenige eeuwen bezit, werden de Pheniciërs door de Grieken vervangen, die vermoedelijk aan Maltha den naam gaven, welke tot nu toe is bewaard gebleven, naar een van deszelfs voornaamste producten, de Honing.

Op de Grieken volgden de Carthageniënsers, op hunne beurt van deze belangrijke bezitting door de Romeinen beroofd. Gedurende de beroeringen, welke den val van het Romeinsche Rijk kenmerkten, maakten de Vandalen zich meester van Maltha, en na deze de Gothen, die door *Justinianus* werden verjaagd. Sedert deze wederinlijving bij het Oostersche Rijk, tot het einde der negende eeuw, weet men bijna niets van de geschiedenis van Maltha; maar omstreeks dezen tijd kwamen de Saracenen er zich vestigen, en zij zijn het waarschijnlijk, die den naam van Malita in dien van Maltha hebben veranderd. In de laatste jaren der elfde eeuw, veroverden de Normandiërs, toen meesters van Sicilië, Maltha op de Arabieren. Kort daarop werd het een leengoed van het Duitsche Rijk; vervolgens werd het door *Karel van Anjou* genomen, en uit zijne handen ging het tot de kroon van Castilië over.

In de zestiende eeuw stond *Karel V* het eiland Maltha aan de orde van St. Jan van Jerusalem af, die schuilplaats van alle jongste zonen des Europeschen adels, die er in hun gevolg dienaren van alle natiën heenvoerden. Bij deze buitengewone vermenging van nationale individualiteiten, kwamen zich deserteurs van alle landen, arbeiders van alle soort, en dan eene menigte Turksche en Arabische slaven voegen. Wanneer men nadenkt, dat de taal der inwoners zelve slechts een mengelmoes van Grieksch, Phenicisch en Arabisch is, zal men ligt gelooven dat Maltha, op dat tijdstip, een vrij juist denkbeeld moest geven, van hetgeen voorheen de vermenging der talen bij den toren van Babel was. Eindelijk volgden op de ridders van St. Jan de Franschen, en op dezen de Engelschen.

Van al deze zoo verschillende meesters, zijn er geen waarvan de doortogt zulke diepe sporen heeft nagelaten, als die der Carthageniënsers, die het eiland gedurende bijna drie honderd jaren bezaten, alvorens het met al hunne overige bezittingen aan de Romeinen over te geven.

Volgens de overlevering zijn het de Carthageniënsers, die de hoofdstad van het eiland gesticht hebben, wier Arabische naam eerst in dien van Citta-Notabile en later in dien van Citta-Vecchia veranderd werd. Een bewijs dat het groot werk der kolonisatie van Maltha, vooral door de Carthageniënsers verrigt werd, is, dat de punische taal tot op onze dagen bij de bevolking niet is verloren gegaan. Met het Arabisch vermengd, heeft zij het dialect gevormd, dat thans langs geheel de Barbarijsche kust gesproken wordt.

Welke waarde ook de Romeinen aan het bezit van Maltha hebben gehecht, het schijnt niet, dat zij het ooit tot hunne militaire operatiën hebben doen dienen; men kan zelfs zeggen, dat dit eiland zonder belangrijkheid bleef, tot op het oogenblik, dat het in handen der ridders van St. Jan van Jerusalem, sedert meer bekend onder den naam van Ridders van Maltha, viel.

Toen de orde in 1530 bezit van het eiland nam, was alleen de tegenwoordige stad Citta Vecchia versterkt. De groote haven was alleen door het kasteel St. Angelo, en het naburige vlek, nog *il Borgo* genaamd, door eene eenvoudige muur omsingd, bood den ridders zelfs geene voldoende huisvesting aan. In plaats van zich te versterken, gingen zij voort, jagt op Turken en Barbarijsche kustbewoners te maken. Zij namen deel aan al de ondernemingen tegen de kusten van Afrika gerigt, en volgden *Karel V* in zijne expeditie tegen Tunis. Deze vijandelijkheden ontstaken den toorn van *Soliman*, die hen reeds van Rhodes had verjaagd, en nog tot tweemaal toe poogde hunne laatste schuilplaats te veroveren.

Den 16 Julij 1551 verscheen de Turksche vloot onder bevel van den ver-

---

(1) Men heeft op Maltha bouwvallen van Phenicischen oorsprong gevonden, welke de grootste gelijkenis met de Pelagische bouwingen aanbieden.

worden *Dragut*, opvolger van *Barbarossa* in het opperbevelhebberschap der Ottomannische marine, voor Maltha, en ontscheepte een leger in de haven van Marsa Musetto. Na vele moeiten en verloren tijd, besteed om zijne artillerie onder de muren van Citta Vecchia te brengen, brak de Turksche Generaal, verschrikt door een valsch berigt, dat men hem in handen had weten te spelen, en dat de nadering van *Doria*, Admiraal van *Karel V* aankondigde, het beleg in allerijl op. Door ondervinding gewaarschuwd, dacht de orde op vermeerdering harer verdedigingsmiddelen. *Leo Strozzi*, groot prior van Capua en een der voornaamste ridders, ondernam op zijne kosten de vervaardiging van het fort St. Elme, gelegen aan het Noordelijk uiteinde der landengte welke de twee havens van een scheidt, en Claude de la Sangle versterkte, ook op zijne kosten, de strook lands, welke in de groote haven tegenover het kasteel van St. Angelo vooruitstreekt, en welke men, naar hem, het eiland la Sangle noemde; thans heet het eenvoudig de Isola. Deze voorzorgen waren niet overbodig, want den 18 Mei 1565 verscheen de Turksche vloot weder, en ontscheepte te Marsa Sirocco een leger van 3,000 soldaten, onder de dapperste van het Ottomannische leger gekozen. Na het kasteel St. Elme veroverd te hebben, sloegen de Turken het beleg voor de Isola en het Borgo; maar zij hadden reeds zoo veel bij het kasteel St. Elme verloren, en vorderden zoo weinig, dat zij het beleg opbraken.

Met dit jaar 1565, eindigt inderdaad de militaire geschiedenis der ridders van St. Jan, want sedert namen zij aan geene groote onderneming te land, noch aan eenige vermaarde verdediging deel. Drie hunner galeijen streden te Lepanto in 1571, maar later deden zij alleen uitrustingen om op enkele schepen jagt te maken. Zij wapenden zich om de Turken voor al hunne wreedheden te straffen, en eindigden met er even zoo veel als zij zelven te begaan, doodende al wie hun weerstand bood, en tot slavernij brengende hen, die zonder strijd de wapenen overgaven. En nog welke slavernij! Nacht en dag aan hunne banken gekerend, half gekleed, half gevoed, aan eenen gedurigen arbeid onderworpen, de lenden door de zweep der wachters verscheurd, hadden deze ongelukkigen geenen anderen troost, wanneer de galei, waarvan zij deel maakten, ten strijde ging, dan te weten dat, zoo zij gedood werden, dit door de hand hunner geloofsgenooten, en misschien hunner vrienden zoude zijn. Gelukkig voor de menschelijkheid viel de orde, na de feiten van 1565 en 1571, langzamerhand in eene gevoelloosheid en werkeloosheid, waaruit zij eerst door de Fransche invasie getrokken werd.

Men weet dat, hetzij door verraad, hetzij door verrassing, Maltha in handen van *Napoleon* viel, zonder dat er een kanonschot gelost werd, en dat kort daarop eene Engelsche vloot het eiland kwam insluiten. Na twee jaren insluiting, gaf het Fransch garnizoen, dat de wreedste ontberingen had doorgestaan, zich den 3 September 1800 over.

PRIJS-COURANT VAN EFFECTEN.

AMSTERDAM, 10 *December* 1842.

NEDERLANDEN.				Gebl.
Werkel. Sch.	$2\frac{1}{2}$ pCt.	$52\frac{1}{2}$ à	—	—
Dito —	5	— $101\frac{7}{16}$ à	—	—
Amort. Synd.	$4\frac{1}{2}$	— $94\frac{5}{16}$ à	$94\frac{3}{8}$	$94\frac{3}{8}$
———	$3\frac{1}{2}$	—	— à —	—
Hand.-M.	$4\frac{1}{2}$	—	$130\frac{3}{4}$ à $130\frac{7}{8}$	$130\frac{7}{8}$
O. I. Leen.	5	—	$99\frac{3}{4}$ à $99\frac{13}{16}$	$99\frac{13}{16}$
H. Spoorw.	......	—	à —	—
Rhijn Dito	....	—	à —	—
Rott. Dito	$4\frac{1}{2}$	—	— à —	—
Haarl. Meer	5	—	— à —	—
FRANKRIJK.				
Inschr. Grb.	3 pCt.	81 à	—	—
———	5	—	— à —	—
RUSLAND.				
H. & *C*°. 1798	5 pCt.	$105\frac{7}{8}$ à	—	—
—— 1828/1829	5 —	$105\frac{7}{8}$ à	—	—
Ins. en Cert.	6 —	70 à	—	—
—— 1831/1833	5 —	$98\frac{1}{4}$ à	—	—

PRUISSEN.				Gebl.
Geldl. te *Lond.*	4 pCt.	— à	—	—
Aandeelen van dito	..	— à	—	—
SPANJE.				
Nieuwe 1835	5 à 5 pCt.	$19\frac{3}{16}$ à	$19\frac{1}{8}$	$19\frac{1}{8}$
Dito onbep. st.	.... —	$16\frac{13}{16}$ à	$16\frac{7}{8}$	—
Dito passive	.... —	— à	—	—
Dito uitgest.	.... —	— à	—	—
Coupons Ard.	.... —	$19\frac{3}{8}$ à	$19\frac{7}{8}$	—
OOSTENRIJK.				
Obl. *Goll* & *C*°.	5 pCt.	— à	—	—
Certificaten	.. $2\frac{1}{2}$ —	— à	—	—
Neg. Metaliek	$2\frac{1}{2}$ —	— à	—	—
Idem	...... 5 —	— à	—	—
Dito in *Lond.*	5 —	— à	—	—
Bank-Aktien	.. 3 —	— à	—	—
NAPELS.				
Certificaten	.. 5 pCt.	$100\frac{3}{4}$ à	—	—
Dito in *Napels.*	5 —	— à	—	—

DE PRIJS VAN DE BOTER AAN DE WAAG BINNEN LEYDEN.
Zaturdag, 10 *December* 1842.
Van 34 tot 38 gulden.

DE STAATSRAAD, GOUVERNEUR DER PROVINCIE ZUID-HOLLAND, gezien de missive van den Opperhoutvester, van den 23sten November 1842, n°. 14, betreffende de sluiting der Jagt, voor dit jaar;

Gelet op art. 11 der wet van 81 Julij 1814, n°. 9; op Zr. Majs. besluiten van den 8sten Julij 1823 (*Staatsblad* n°. 25 en 26), en op deliberatien van Hun Ed. Gr. Achtb. de Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, ter dezer zake;

Brengt bij deze, ter kennisse van de daarbij belanghebbenden, dat, achtervolgens de bepaling van den Opperhoutvester voornoemd, vastgesteld met overleg van gemelde Gedeputeerde Staten, de Groote Jagt, zoowel de publieke als die op gereserveerde en afgepaalde gronden, met den 15den December aanstaande, en de Jagt op Ganzen, Eenden en Watersnippen, met den laatsten Februarij 1843, zal gesloten zijn.

En, ten einde niemand hiervan eenige onwetenheid voorwende, zal deze worden afgekondigd en aangeplakt, alom, waar zulks te doen gebruikelijk is.

Gedaan te 's *Gravenhage*, den 26sten November 1842.

De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,
VAN DER DUYN.

DE GEDEPUTEERDE STATEN DER PROVINCIE ZUID-HOLLAND, brengen bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat door hen, bij resolutie van heden, op grond van art. 1 van het Koninglijk besluit van 6 Junij 1831 (*Staatsblad* N°. 14), is bepaald, „dat de Dijk, loopende van de stad Rotterdam naar Maassluis, alsmede de Weg en Dijk van eerstgemelde stad naar Gouda, behooren onder die wegen waarop geene diligences, bespannen met drie paarden nevens elkander, mogen rijden, als daartoe ongeschikt geoordeeld zijnde.

's Gravenhage den 26 November 1842.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
VAN DER DUYN.
Ter ordonnantie van dezelven,
D. J. Tz. GANSWIJK.

*** Vergadering van het *Leydsche Departement der Maatschappij tot Nut van het Algemeen*, voor de LEDEN met DAMES, op Donderdag, den 15 December. Verhandeling van den Hoogleeraar J. F. VAN OORDT: Bijdragen van de HH. H. ZAALBERG en Mr. H. C. HUYSER.

J. DERMOUT, *Secretaris.*

*** LEYDSCHE SCHOUWBURG. *Maandag* 12 *December* 1842. DE SPELER of REVANGE PRAAG, *Tooneelspel*, in 5 Bedrijven. Na hetzelve: HET TOEGEMETSELDE VENSTER, *Blijspel* in één Bedrijf.
Aanvang ZES URE

*** THEATRE DE LEIDE. *Mecredi* 14 *Decembre* 1842. LES DIAMANS DE LA COURONNE *Opéra*, en 3 Actes. Suivi de: PREMIER CHAPITRE, *Vaudeville*, en 1 Acte. *(7 Heures.)*

*** EERSTE CONCERT
VAN
N. J. WETRENS, Jr.
Op Dingsdag den 13 *December* 1842, *des avonds ten* 7 *ure*,
In de STADS-GEHOORZAAL,
Op hetwelk zich zullen laten hooren Mejufvrouw J. BAETENS, van *'s Hage*, en de Heer HEINEMEIJER, 1ste Fluitist, van *Hanover*.

PROGRAMMA:
EERSTE AFDEELING.

N°. 1. Ouverture van *Lindpaintner*. (*Vampyr*)
2. Concertino voor de Fluit, gecomponeerd en uitgevoerd door den Heer HEINEMEYER.
3. Scène en Aria, van *Beethoven*, gezongen door Mejufvrouw BAETENS.
4. Fantaisie op Thema's van de Opéra: *Robert le Diable*, voor Viool, gecomponeerd en uitgevoerd door den Heer N. J. WETRENS, JR.
5. Ouverture van *Rossini*. (*La Muette*)

TWEEDE AFDEELING.

6. Ouverture van *Spohr* (*Macbeth*.)
7. Fantaisie op *de laatste gedachte van C. M. von Weber*, voor de Fluit, gecomponeerd en uitgevoerd door den Heer HEINEMEYER.
8. Aria uit *le Pré aux Clercs*, gezongen door Mejufvrouw BAETNES.
9. Fantaisie Caprice voor Viool, gecomponeerd en uitgevoerd door den Heer N. J. WETRENS, JR
10. Romancen van *Schubert*.
11. Ouverture van *Rossini*. (*Guillaume Tell.*)

NB. De gereserveerde Plaatsen zijn gemerkt met eene *R*.
Toegangs Biljetten zijn verkrijgbaar à *f* 1.90, ten huize van den Concertgever, en bij de Boekhandelaren SCHREUDER en VAN BAAK, te Leyden.

*** Heden overleed in den ouderdom van 58 Jaren, FREDERIQUE ANTOINETTE SCHUTZ, geliefde Echtgenoot van
LEYDEN 10 December 1842. F. VAN CATZ SMALLENBURG.
Eenige Kennisgeving.

*** Voor de veelvuldige deelneming van Vrienden en Bekenden ons betoond, bij het overlijden onzes oudsten Lievelings, betuigen wij door deze onzen welmeenenden dank.

J. J. ZUUR.
LEYDEN C. M. J. ZUUR.
12 December 1842. Geb. VAN KESTEREN.

*** De *Rentmeester van Rijnland*, zal op Dingsdag den 27 December, des voormiddags ten elf ure, in het *Gemeenlandshuis* binnen Leyden, met opene deuren, ten aanhooren van elk en een ieder, die daarbij zal willen tegenwoordig zijn, doen deszelfs REKENING en VERANTWOORDING van primo Januarij tot ultimo December 1841.

*** In de maand Januarij 1843, den juisten dag nader te bepalen, zal ten Raadhuize der Stad Leyden in het openbaar worden Verhuurd: DE BEWONING VAN HET HEEREN LOGEMENT *aan den Burg aldaar*, alwaar alle Openbare Verkoopingen van ONROERENDE GOEDEREN worden gehouden, en hetwelk voorts uitnemend geschikt is tot het geven van *Groote Partijen*, het houden van *Bijeenkomsten* en *Societeiten* enz., waartoe hetzelve tot heden wordt gebruikt. De Voorwaarden van Verhuring liggen inmiddels ter lezing ter Rekenkamer derzelve Stad.

*** Degenen, welke iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn aan den onder het voorregt van boedelbeschrijving aanvaarden Nalatenschap van JOHANNES ENGELBREGT RIJK, in leven *Timmerman* te Leiden, en aldaar overleden den 25 November 1842, worden verzocht daarvan *franco* schriftelijk opgaaf of betaling te doen, vóór den 15 Januarij 1843, ten Kantore van den Notaris P. MULLER, te Leiden.

*** AAN DE LIJMKOKERIJ TE *SCHOONDERLOO*, is nog voorhanden een ruime voorraad van *smalle* en *breede* FORMAAT LIJM, waaronder extra puike, heldere en vasthoudende [illegible] grondstof verkregen. Te bekomen tot zeer billijke prijzen, volgens gedrukte *Prijs-Courant*, zoowel als Monsters, in de Mospapier-Fabrijk van den Ondergeteekende, Baan, C, N°. 595, te *Rotterdam*.

W. VAN HOUTEN.

*** UIT DE HAND TE KOOP: Een uitmuntend KABINET van AARDEN-, ZOUTEN-, STEENEN-, CRIJSTALLEN-, METAAL-ERTZEN (waaronder vele zeer schoone en zeldzame STUKKEN), door eenen beroemden Geleerde met veel vlijt verzameld, op de beknoptste wijze op eenen *Catalogus* gebragt, benevens een aantal schoone ZEEGEWASSEN, eene Verzameling van GEDIERTEN in Liquor en eenige HOORNS en SCHULPEN.

Te bevragen bij de Gebroeders VAN CLEEF, in *'s Gravenhage* en te *Amsterdam*, en te *Leyden* bij C. C. VAN DER HOEK.

*** OPENBARE VERKOOPING (*om contant geld*), op Dingsdag den 13 en Vrijdag en Zaturdag den 16 en 17 December 1842, telkens des morgens om 10 ure, van de PAKHUIZEN van wijlen de Heer J. VAN LEEUWEN, in leven *Koopman* in AFBRAAK, te Leyden, op het Galgewater of de Nedergelegde Vestwal, van eene aanzienlijke partij AFBRAAK, bestaande in: onderscheidene soorten SCHUIF-, DEUR- en BOL-KOZIJNEN, met en zonder Blinden en Vensters, NEUTEN en DORPELS, eene groote partij RAMEN, Dubbelde en Enkelde, GLAZEN- en PANEELEN-DEUREN, RIBBEN, GOTEN, PLATEN, PLANKEN, RIBBEN en BINDTEN, onderscheidene soorten van HARDSTEENEN en MARMERE TEGELS, eene partij IJZERWERK en PLATEN, allerhande soorten van GEREEDSCHAPPEN, zoo voor zware Werken als Timmer- en Metzelwerk, voorts nog een PRAAM met LUIKEN en TOEBEHOOREN, een DITO open PRAAM, een TENTSCHUITJE, en hetgeen verder te Verkoop zal worden aangeboden.

*** Men is van meening op Maandag en Dingsdag den 19 en 20 December 1842, des voormiddags ten 10 ure, ten sterfhuize van Mejufvrouw CORNELIA ANNA SCHOUTEN, Weduwe den Heer J. C. SCHERER, overleden binnen de Stad Leyden, ten huize van den Heer P. VAN BEEK, *Grutter*, op de Hoogewoerd bij de Rijnstraat, in het openbaar, *om contant geld* te VERKOOPEN de navolgende GOEDEREN, als: 3 Juweele Ringen, 1 Dito Speld, Oor- en Halssieraden, 1 Kerkboek met Goud Slot en Dito Randen, 1 Goud Horologie, Dito Ringen, Tafel-Zilver, Dito Suikerstrooijers, 1 Doosje met Theelepeltjes, enz., 2 Soeplepels en ander Zilver. Voorts MEUBILAIRE en andere GOEDEREN, bestaande in Bedden met derzelver Toebehooren, Spiegels, Stoelen met Zwarte Zittingen, Tafels, 1 Secretaire, 2 Ledikanten met Behangsel, 1 Mahonijhout Kabinet, Bed-, Tafel- en Lijflinnen, Vrouwen-Kleederen, Vloerkleden, Porcelein, Roomcouleurd en ander Aardewerk, Koper en Tin, Blik en IJzerwerk en hetgene meerder zal worden Geveild. — Alles te zien des Vrijdags en Zaturdags vóór de verkooping des voormiddags van 10 tot des namiddags ten 3 ure.

*** OPENBARE VERKOOPING, op Zaturdag den 24 December 1842, des avonds ten 5 ure, in het *Heeren-Logement* aan den Burg binnen Leiden, van diverse Perceelen goed, degelijk en welbogemaakt WEI-, HOOI-, BOSCH- en TEELLAND, als: ongeveer 20 Bunders, gelegen onder Alphemade, $2\frac{1}{2}$ Bunder onder Warmond, 13 Bunders onder Soeterwoude, $14\frac{1}{2}$ Bunder onder Voorschoten, 4 Bunders onder Valkenburg, en $2\frac{1}{4}$ Bunder onder Katwijk, alles bij aangeplakte Billetten in het breede omschreven. — Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van den Notaris A. B. BARKEY, Nz., te Leiden, alwaar de conditien van verkoop acht dagen vóór de Veiling zullen ter lezing liggen.

Bij de Wed. ANTHONY DE KLOPPER EN ZOON, te Leyden.